

אלא, זה שאמר רבי אבא החופר גומא ואינו צריך אלא לעפרה פטור עליה — אפילו תימא לרבי יהודה, שנחלק בהוצאת המת, ומחייב עליה אפילו שאינה צריכה לגופה, מודה הוא בחופר גומא שהוא פטור, כי:

התם גבי הוצאת המת מתקן הוא, אבל הכא בחופר גומא ואינו צריך אלא לעפרה, הרי מקלקל הוא את חצירו, ואף לרבי יהודה פטור. (6)

ומאי בהררין התלויין בשערה [על איזה רמז דין זה נסמך ואינו אלא שערה]?

י-ב ומפרשין: כי טעם הפטור כאן [בין לרבי שמעון בין לרבי יהודה], הוא משום ש"מלאכת מחשבת" הוא שאסרה תורה.

ואינו אלא שערה, כיון ש"מלאכת מחשבת" לא כתיבא גבי שבת, אלא במלאכת המשכן הוא נכתב, ומתוך סמיכות פרשת שבת למלאכת המשכן [בפרשת ויקהל] אנו למדים שלא אסרה תורה בשבת אלא מלאכת מחשבת. שנינו במשנה: הגיגות והמעילות, הרי הם כהררים התלויין בשערה:

ותמהינן: הרי חגיגות מיכתב כתיבן [כתובים הם במפורש] בתורה, שנאמר: וחגותם אותו חג לה', והאיך שנינו שהחגיגות תלויות בשערה!?

ומשנינן: לא צריכא, לפיכך חשובים הם כהררים התלויים בשערה, מפני שאין הפסוק מוכרח לפרשו על קרבן חגיגה.

וכדאמר ליה רב פפא לאביי: ממאי דהאי "וחגותם אותו חג לה'" פירושו: זביחה, ובא ללמד על קרבן חגיגה?

והרי דילמא: חוגו חגא [הרבו שמחה וחגיגה] קאמר רחמנא!?

והואיל ואין מוכרח לפרש את הפסוק על קרבן חגיגה, אין קרבן חגיגה אלא כתלוי ב"שערה".

ותמהה הגמרא על שאמרנו כי אין הכרח לפרש את הכתוב על קרבן חגיגה [ולכן אינם אלא כהררים התלויים בשערה]:

אלא מעתה, שלשון "וחגותם" אינו בהכרח קרבן, וכי נאמר כי הא דכתיב במצרים: ואחר באו משה ואהרן ויאמרו אל פרעה: כה אמר ה' שלח את עמי "ויחוגו" לי במדבר, הכי נמי תפרש שאין הכוונה לקרבן, אלא: חוגו חגא הוא!?

והרי ודאי שקרבן הוא! וכדמפרש ואזיל; וכשם שמתפרש לשון חגיגה במצרים לקרבן, כך פשיטא שהחגיגה האמורה ביום

6. כתבו התוספות: אליבא דרבי יהודה, שמשנתנו מדברת בדין מקלקל, הוא הדין שהיה אפשר לפרש זאת על כל המקלקלין, ולא דוקא חופר גומא. אלא רבותא קא משמע לן, שאפילו כשצריך הוא לעפר, חשוב מקלקל, כיון שאין צריך את הגומא עצמה, שהיא היא המלאכה. ובדברי התוס' האלה יש גם מענה על השאלה

וראה לשון התוספות כאן. ורבינו חננאל פירש כאן: דילמא כדרב גידל אמר רב, ולהודיע כי הנשבע "לקיים" מצוה שבועה חלה עליו, שנאמר נשבעתי "ואקיימה" לשמור משפטי צדקך, מכלל שיש שבועה אחרת שאינו חייב לקיימה, כגון הנשבע לבטל את המצוה.